

Makro Ekonomi's Genel ekonominin iktisadını inceler. Mikroekonomi sebepler makroekonomi ile sonuçlardır.

Temel makro ekonomik konular ise üretim ve büyüme, enflasyon, işsizlik gelir dağılımı, ihracat, vergiler, tüketim ve döviz, faiz benzeridir. Makro ekonominin amaçlarına baktığımız zaman ekonomideki konjonktürel dalgalanmaların sıklık ve derecesini azaltmak, tam istihdam sağlamak, fiyat istikrarını sağlamak, gelirle adaleti sağlamak ve ödemeler bilançosu dengesinin sağlanması makro ekonominin bazı amaçlarıdır.

Temel makroekonomi Politikaları ise Para politikası, kambiyo (Döviz) politikası, maliye (harcama) politikası ve gelirler (vergi) politikasıdır. Para ve kambiyo politikasını merkez bankaları yürütür, özerkleştirilmiştir, ekonomi politikalarının %80'idir. Maliye ve gelirler politikasını ise hükümetler yürütür, maliye bakanlığı yönetir ve ekonomi politikalarının %20'sidir.

Dünya ekonomisinde 1930 Ekonomik Buhan, 1975 petrol krizi, 1999 Asya krizi, 2008 ABD mortgage krizi, 2019 covid 19 olmak üzere 4 kriz yaşanırken son 10 yılda ise (2008 ve 2019 krizleri) 2 büyük kriz yaşanmıştır.

Türkiyede ise 1980/80 darbesi, 1989 (Özal Cumhurbaşkanı), 1992 (Özal'ın vefatı), 1994 (5 Nisan), 1998 (28 Şubat), 2001 Cumhuriyetin en ağır krizi), 2006 (E-nuhtıra), 2009 (ABD mortgage), 2016 (15 Temmuz darbesi) ve 2019 covid krizi yaşanmıştır.

Dünyada konjonktürel dalgalanmalarda İngiltere ekonomisi sürekli hüsnelemeye devam ederken, Japonya 2000 yılından sonra daralmaya başlamış, aln ekonomisinin 2000 yılına kadar pek fazla etkisi yokken 2000 yılından sonra hızlı bir şekilde büyümüş ve dünyanın en büyük ekonomisi olmuştur.

Milli Gelir Hesaplamaları ve Kavramları

1. Gayri Safi Yurtai Hasıla (GSYİH) : Belirli bir dönemde ülke sınırları içerisinde üretilen nihai mal ve hizmetlerin piyasa değeridir.

$$GSYİH = \overset{(C)}{\text{Tüketim}} + \overset{(I)}{\text{Yatırım}} + \overset{(G)}{\text{Devlet Harcamaları}}$$

2. Gayri Safi Milli Hasıla (GSMH) : Belirli bir dönemde ülke vatandaşları tarafından üretilen nihai mal ve hizmetlerin piyasa değeridir.

$$GSMH = \overset{C}{\text{Tüketim}} + \overset{I}{\text{Yatırım}} + \overset{G}{\text{Devlet Harcamaları}} + \overset{(X-M)}{\text{C (İhracat - İthalat)}}$$

$$GSMH = GSYİH + \text{Net Dış Alan Faktör Gelirleri (NFG)}$$

$$NFG = \text{Yurtdışında yerleşik ülke vatandaşlarının gelirleri} - \text{Ülkede yerleşik yabancıların gelirleri}$$

$$NFG = 0 \text{ ise } GSYİH = GSMH$$

$$NFG > 0 \text{ ise } GSMH > GSYİH$$

$$NFG < 0 \text{ ise } GSMH < GSYİH$$

Hauva Nur Durudeniz 20253026

GSYİH bakımından 2008 yılında ABD açık ara 14,2 Trilyon \$ ile 1. ekonomidir. 2008 yılında ise Çin 13,8 Trilyon \$ ile 2. ekonomidir.

2018 yılı dünyanın ^{en} büyük ekonomisinde Çin 1. iken ABD 2., Hindistan 3. dır. Türkiye 2,4 trilyon \$ ile 13. sıraya çıkmıştır. 2018 yılında Avrupa'nın en büyük ekonomisi 1. Almanya, 2. İngiltere, 3. Fransa, 4. İtalya 5. Türkiye'dir.

2014 yılında en fazla cari açığı ABD vermiş, Türkiye ise 4. sıradadır. Türkiye'de cari açığında en büyük faktör enevide dışa bağımlıdır.

3. Safi Milli Havin (SMH) (Net Gelir): $SMH = GSMH - \text{Amortismanlar}$
Amortüman = aşınma (yapısal) pay

4. Milli Gelir (MG): Üretim faktörlerinin elde ettiği gelir toplamıdır.

$$MG = SMH - \text{Dolaylı Vergiler} + \text{Sübuansiyon}$$
$$= \text{Ücret} + \text{Fazl} + \text{Rant} + \text{Kâr}$$

$$5. \text{Kırsel Gelir} = KG = MG - \text{Kurumlar vergisi} - \text{Sigorta Primleri} + \text{Transfeler}$$
$$\text{Dağıtılmayan kâr} + \text{Fazl Gelirleri}$$

$$6. \text{Harcanabilir Gelir} = HG = KG - \text{Dolaysız Vergiler}$$
$$= \text{Tüketim (C)} + \text{Tasarruf (S)}$$

Türkiye 2003 yılında Dünya'nın 18. büyük ekonomisi iken 2017 yılında 13. sıraya yükselmiştir.

GSYİH hesaplanırken dikkate alınmayan unsurlar ve konulan sorunlar:

- Öz tüketimin varlığı
- İkinci el malların varlığı
- Kayıt dışı ekonominin varlığı
- Arz malların varlığı
- Yer altı ekonominin varlığı
- Finansal işlemelerin varlığı
- Örsallıkların varlığı
- Çevre kirliliği
- Gelir Dağılımı
- Piyasa fiyatı olmayan mal ve hizmetlerin varlığı
- Üretim sürecinde geçen boş zaman ve tatillerin varlığı

Nominal GSYİH: Belirli bir dönemde ülke sınırları içerisinde üretilen mal ve hizmetlerin cari fiyatlarla piyasa değeridir. Reel GSYİH ise üretilen nihai mal ve hizmetlerin sabit (baz yıl) fiyatlarla piyasa değeri.

Potansiyel GSYİH, bir ülkenin üretim faktörlerini normal kapasitede bulunduğu takdirde ulaşabileceği GSYİH değeridir. Fiili GSYİH ise bir ülkenin belirli bir dönemde gerçekleştiren GSYİH değeridir. Bir ülkede potansiyel GSYİH = Fiili GSYİH ise hiçbir üretim faktörü işsiz kalmamış ve normal kapasitede faaliyet göstermiştir. Eğer potansiyel GSYİH > fiili GSYİH ise üretken kaynakların aygok kaldığı anlaşıyor ve bu aradaki farka GSYİH açığı denir.

$$\text{GSYİH açığı} = \text{Potansiyel GSYİH} - \text{Fiili GSYİH}$$

Havva Nur Durudeniz 20253026

Eğer ülkemizde aşırı tüketime malları alınmakta ise bu ülkemizin dışı dâhilinin artmasına neden olmaktadır.

Türkiye, küresel ve bölgesel güçlüklerle rağmen 2019 yılında en hızlı büyüyen ekonomi olmuştur.

İlk kez Aralık 2019'da Çin'in Uhan kentinde görülen "Kovid-19" diye adlandırılan koronovirüs milyonlarca insanı tedirgin etmiştir. ABD hem vakasayısı hem de ölen sayısı bakımından 1. dir. Türkiye vaka sayısı bakımından ABD'den çok daha iyi durumdadır. 2020 yılı pandemi etkisiyle dünyada en büyük büyümeyi Türkiye gerçekleştirmiştir. 2020 yılında Türkiye pandemiden en az etkilenen ülke olmuştur.

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

Galıma çağındaki nüfus 15-64 yaş aralındaki kişileri oluşturmaktadır.

Kurumsal nüfus: okul, yurt, otel, huzur evi, hane ya da hapis hanede ikamet edenlerdir. Aktif nüfus ise kurumsal nüfusun dışında kalan nüfustur.

İş gücü bir ülkedeki nüfusun ekonomik faaliyetlere katılan kısmıdır. İstihdam edilenler ile işsizlerin oluşturduğu tüm nüfusu kapsar. İşsizliğe dahil edilmeyen gruplar ise iş aramayıp çalışmaya hazır olanlar, iş bulma ümidi olmayan yani acelesi kılınan işsizler, mevsimlik çalışanlar, ev işleriyle meşgul olanlar, öğrenciler, emekliler, çalışmaz halde olanlardır.

İşsizlik türlerine baktığımız zaman gizli işsizlik; istihdam içinde yer almalarına rağmen üretime katkıları olmayan insanların oluşturduğu işsizliktir. Frikasyonel işsizlik; eğitimlerini tamamlayanların iş buluncaya kadar geçen süreçte mevcut işini bırakıp ya da yer ve meslek değiştirmelerinden doğan işsizliktir.

Gayri iradi (Gönüllü - Aktif) işsizlik; bir ekonomide mevcut çalışma koşullarında ve cari ücret düzeyinde çalışmak isteyen ancak iş bulamayanların oluşturduğu işsizliktir. Tam tersi duruma ise iradi (Gönüllü) işsizlik denir ve bu türden bir işsizliğin yok edilmesi mümkün değildir çünkü kendi iradeleriyle ortaya çıkmıştır.

Konjonktürel işsizlik ise bir ekonomide konjonktür dönemlerinde ortaya çıkan ekonomik dalgalar sonucu ortaya çıkar. Devresel - çevrimsel işsizlik de denir. Yapısal işsizlik; iş gücünün coğrafik ve teknolojik değişimlere uyum sağlayamamasından ortaya çıkar.

Teknolojik işsizlik; üretim teknolojisindeki değişimlere ve gelişmelere bağlı olarak ortaya çıkar. Tarım, tarım gibi mevsimlere bağlı olarak çıkan işsizliğe ise mevsimsel işsizlik denir.

Sektörel işsizlik ise herhangi bir sektörün ekonomik ağırlığını yitirmesinden kaynaklanır.